

NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA ĐÀI PHÁT THANH VÀ TRUYỀN HÌNH THỪA THIÊN HUẾ TRONG CÔNG TÁC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY DI SẢN VĂN HÓA PHI VẬT THỂ CỦA HUẾ

Trần Thị Phương Nhung

Khoa Báo chí – Truyền thông, Trường Đại học Khoa học Huế

Email: phuongnhungbck29@gmail.com

TÓM TẮT

Bài nghiên cứu tập trung vào hai vấn đề chính là thực trạng của việc bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể trên Đài Phát thanh – Truyền hình Thừa Thiên Huế và những kiến nghị cho vấn đề này. Xuất phát từ thực trạng, bài báo phân tích những ưu điểm, hạn chế và đưa ra những giải pháp và đề xuất hữu ích cho các cơ quan báo chí trên địa bàn Tỉnh tham khảo và vận dụng trong khả năng và điều kiện cho phép.

Từ khóa: *bảo tồn, di sản văn hóa phi vật thể, phát huy, báo chí.*

1. Đặt vấn đề

Huế - nơi đã từng là Thủ phủ của 9 đời Chúa Nguyễn ở Đàng Trong, là Kinh đô của triều đại Tây Sơn và 13 triều vua Nguyễn trong gần 400 năm (1558 – 1945), cố đô Huế ngày nay còn lưu giữ trong lòng những di sản văn hóa vật thể và phi vật thể chứa đựng nhiều giá trị biểu trưng cho trí tuệ và tâm hồn của dân tộc Việt Nam. Năm 1993, Quần thể di tích cố đô Huế được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa thế giới. Năm 2003, Nhã nhạc cung đình Huế được ghi tên vào danh sách các Di sản văn hóa phi vật thể và truyền khẩu của nhân loại. Thông qua các kênh truyền thông, quảng bá trong đó Đài Phát thanh – Truyền hình (PT - TH) Thừa Thiên Huế đóng vai trò là một trong những kênh chủ lực, Huế đã giới thiệu các giá trị văn hóa của quê hương và đất nước đến với bạn bè trong và ngoài nước.

Là cơ quan ngôn luận của Đảng, chính quyền và nhân dân Thừa Thiên Huế, Đài PT - TH Thừa Thiên Huế là đóng vai trò quan trọng trong việc góp phần vào sự phát triển kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa và an ninh, quốc phòng. Việc phát huy hơn nữa vai trò của Đài trong công tác bảo tồn và phát triển văn hóa phi vật thể của Huế cũng như đưa ra những kiến nghị, giải pháp để công tác này ngày càng đạt hiệu quả cao, đưa văn hóa phi vật thể của Huế đến gần với công chúng hơn và ngày càng có nhiều loại hình văn hóa phi vật thể của cố đô được ghi nhận, đánh giá cao – đây không chỉ là công việc, nhiệm vụ của Đài mà còn là trách nhiệm của xã hội, đó là lý do tôi đưa ra bài viết “*Công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể của Huế trên Đài phát thanh – truyền hình Thừa Thiên Huế : Thực trạng và giải pháp*”

2. Một số khái niệm về di sản văn hóa và di sản văn hóa phi vật thể

2.1 Di sản văn hóa

Trên thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng, có rất nhiều quan niệm và định nghĩa về văn hóa và di sản văn hóa. Theo định nghĩa của Wikitionary : *di sản là một khái niệm mở, có thể được hiểu là giá trị vật thể hoặc phi vật thể được để lại từ xa xưa và tồn tại có giá trị cho đến ngày nay*

Theo công ước của di sản thế giới thì di sản văn hóa bao gồm: *Các di tích: các tác phẩm kiến trúc, điêu khắc và hội họa, các yếu tố hay các cấu trúc có tính chất khảo cổ học, kí tự, nhà ở trong hang đá và các công trình sự kết hợp giữa công trình xây dựng tách biệt hay liên kết lại với nhau mà do kiến trúc của chúng, do tính đồng nhất hoặc vị trí trong cảnh quan, có giá trị nổi bật toàn cầu xét theo quan điểm lịch sử, nghệ thuật và khoa học. Các di chỉ: các tác phẩm do con người tạo nên hoặc các tác phẩm có sự kết hợp giữa thiên nhiên và nhân tạo và các khu vực trong đó có các di chỉ khảo cổ có giá trị nổi bật toàn cầu xét theo quan điểm lịch sử, thẩm mỹ, dân tộc hoặc nhân chủng học*

Giáo sư Trần Quốc Vượng cho rằng: Văn hóa là do con người sáng tạo, có từ thuở bình minh loài người. Khái niệm này được thay đổi theo thời gian trong quá trình sử dụng. Giáo sư Trần Quốc Vượng đã chọn đưa ra nhận định của UNESCO: “ *Văn hóa không phải là một lĩnh vực riêng biệt. Văn hóa là tổng thể nói chung những giá trị vật chất và tinh thần do con người sáng tạo ra. Văn hóa là chìa khóa của sự phát triển*” (11, tr 72)

PGS.TSKH.VS Trần Ngọc Thêm lại định nghĩa về văn hóa như sau: *Văn hóa là một hệ thống hữu cơ các giá trị vật chất và tinh thần do con người sáng tạo và tích lũy qua quá trình hoạt động thực tiễn, trong sự tương tác giữa con người với môi trường tự nhiên và xã hội*“(9, Tr62)

Tóm lại, có thể đưa ra định nghĩa cơ bản về Di sản văn hóa như sau : *Di sản văn hóa là những sản phẩm vật chất và tinh thần do con người tạo ra và được sử dụng phục vụ cho đời sống của con người, từ đó hình thành ,khẳng định các giá trị của chúng về lịch sử, văn hóa, khoa học...*

2.2 Di sản văn hóa phi vật thể

Trong luật Di sản văn hóa được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thông qua ngày 21/6/2001, di sản văn hóa phi vật thể đã được nhìn nhận là: “Di sản văn hóa quy định tại luật này bao gồm di sản văn hóa phi vật thể và di sản văn hóa vật thể, là sản phẩm tinh thần, vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa và khoa học được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác ở nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”. Điều 4, khoản 1 trong điều luật này định nghĩa: “*Di sản văn hóa phi vật thể là sản phẩm tinh thần có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học được lưu truyền bằng trí nhớ, chữ viết, được lưu truyền bằng miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức lưu giữ, lưu truyền khác bao gồm tiếng nói, chữ viết, tác phẩm văn học nghệ*

thuật, khoa học, ngữ văn truyền miệng, diễn xướng dân ca, lối sống, nếp sống, lễ hội, bí quyết về nghề thủ công truyền thống, tri thức về y dược học cổ truyền, về văn hóa ẩm thực, về văn hóa truyền thống dân tộc và những tri thức dân gian khác”

Tuyên bố về kiệt tác di sản truyền miệng và vô hình của nhân loại được thông qua tại Paris năm 1989 đã định nghĩa:

“Di sản văn hóa phi vật thể (Intangible Cultural Heritage) là toàn bộ những sáng tạo dựa trên cơ sở truyền thống của một cộng đồng văn hóa, được thể hiện bởi một nhóm hoặc cá nhân và được công nhận là phản ánh những mong muốn của một cộng đồng tới mức mà chúng phản ánh được bản sắc văn hóa và xã hội của cộng đồng đó; những tiêu chuẩn và giá trị của những sáng tạo này được truyền miệng bằng cách mô phỏng hay bằng các hình thức khác. Trong số những hình thức sáng tạo, hình thức của dạng sáng tạo này bao gồm ngôn ngữ, văn học, âm nhạc, điệu múa, trò chơi, thần thoại, lễ nghi, phong tục, đồ thủ công, kiến trúc và các loại hình nghệ thuật khác. Ngoài những hình thức này, người ta cũng tính đến thông tin, liên lạc truyền thống”

Tóm lại, có thể hiểu một cách khái quát : *Văn hóa phi vật thể đó là một dạng tồn tại (hay thể hiện) của văn hóa không phải chủ yếu dưới dạng vật thể có hình khối tồn tại khách quan trong không gian và thời gian, mà nó thường tiềm ẩn trong trí nhớ, tập tính, hành vi, ứng xử của con người và thông qua các hoạt động sống của con người trong sản xuất, giao tiếp xã hội trong hoạt động tư tưởng và văn hóa - nghệ thuật mà thể hiện ra, khiến người ta nhận biết được sự tồn tại của nó.*

3. Vai trò của báo chí trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể

Một là, giới thiệu, truyền bá các giá trị văn hóa phi vật thể

Báo chí là lĩnh vực truyền thông trực tiếp, có vai trò quan trọng trong nhiệm vụ bảo tồn và gìn giữ những giá trị văn hóa của cuộc sống, bởi đây là một công cụ truyền bá văn hoá mang lại hiệu quả cao. Việc đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá, giới thiệu các di sản văn hóa trên các phương tiện thông tin đại chúng của tỉnh, đã góp phần tăng tính hấp dẫn của di tích nhằm thu hút nhiều hơn nữa khách tham quan, đồng thời hướng tới mục tiêu phục vụ phát triển du lịch bền vững. Công tác tuyên truyền không chỉ giúp mọi người hiểu được bản sắc lâu đời của dân tộc mà còn giúp nét văn hoá cổ truyền lan rộng, qua đó giáo dục lòng yêu quê hương đất nước, lòng tự hào dân tộc, đặc biệt là đối với thế hệ trẻ.

Hai là, tham gia công tác thẩm định các giá trị văn hóa phi vật thể

Cùng với công tác tuyên truyền, báo chí cũng góp phần thẩm định các giá trị văn hóa phi vật thể của địa phương. Trước hết, mỗi cơ quan báo chí đều có sự tham gia công tác của các chuyên gia đầu ngành trong lĩnh vực văn hóa, họ chính là người sẽ cùng các cơ quan báo chí

tham gia và công tác thẩm định, đánh giá các giá trị văn hóa phi vật thể và đưa quá trình thẩm định đó đến với công chúng

Ba là, phản ánh quá trình bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa phi vật thể

Bên cạnh đó, báo chí còn tích cực phát hiện, tuyên truyền các vấn đề bất cập, nảy sinh cần có tiếng nói chung, cái nhìn khách quan, sự ủng hộ, tham gia vào cuộc của các tổ chức đoàn thể để nét đẹp trong văn hóa truyền thống không bị mai một dẫn đến mất bản sắc

. Không dừng lại đó – báo chí truyền thông còn phát hiện ra những việc làm sai trái như lợi dụng di sản văn hóa để trục lợi kinh tế, bất hợp pháp, hay góp phần đưa ra công luận những tổ chức cá nhân vi phạm đến di sản văn hóa v.v. Những phát hiện này đã giúp cho cơ quan quản lý nhà nước ra các văn bản thích hợp để làm cho mọi người hiểu hơn những giá trị về di sản, từ đó tạo được những hành lang pháp lý tác động tích cực trong công tác bảo tồn phát huy di sản.

4. Thực trạng việc thực hiện công tác bảo tồn, phát huy di sản văn hóa phi vật thể của địa phương trên Đài PT – TH Thừa Thiên Huế

Hiện nay, trên Đài PT – TH Thừa Thiên Huế có các chương trình chuyên về phản ánh di sản văn hóa và văn hóa phi vật thể sau : Chương trình *Ca Huế* trên sóng Phát thanh của Đài PT – TH Thừa Thiên Huế , các Chương trình *Chuyên đề văn hóa* trên sóng phát thanh; *Tình khúc Huế* , *Ca Huế* , *Huế xưa và nay*, *Huế và những điểm đến*, chuyên mục *Câu chuyện văn hóa* trên sóng truyền hình. Có thể thấy rằng, trong những năm qua, Đài PH – TH đã có những nỗ lực lớn trong việc gia tăng cả về số lượng và chất lượng các chương trình văn hóa trên sóng truyền hình và phát thanh của Đài. Tuy nhiên, liệu những nỗ lực đó đã đủ để đáp ứng với nhu cầu của khán giả, với đòi hỏi của công chúng hiện đại và những đổi mới trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể của địa phương?

Để trả lời cho vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành điều tra xã hội học trên 1000 người, trong đó có 300 người tại thành phố Huế, 100 người tại Thuận An, 100 người tại Hương Thủy, 100 người tại Phú Lộc, 100 người tại Hương Trà, 100 người tại Phong Mỹ, 100 người tại Nam Đông, 100 người tại A lưới là các thị trấn, thị xã, thành phố trực thuộc Tỉnh Thừa Thiên Huế từ Bắc đến Nam, từ đồng bằng đến miền núi. Từ kết quả cho thấy : chỉ có 25% đọc báo Thừa Thiên Huế và 87% thường xuyên xem Đài PT – TH Thừa Thiên Huế. Tuy nhiên, chỉ có 43% trong tổng số 25% đọc báo Thừa Thiên Huế quan tâm đến các chuyên mục văn hóa trên báo và 38 % trong tổng số 87% xem Đài PT – TH Thừa Thiên Huế theo dõi các chương trình di sản văn hóa phi vật thể của Đài. Đáng nói hơn là chỉ có 18% trong số đó xem các chương trình Ca Huế, Âm sắc Huế.

Việc công chúng thiếu quan tâm đến các chuyên mục, chương trình về văn hóa phi vật thể trên báo và Đài địa phương bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân khác nhau, trong đó có thể kể đến các nguyên nhân từ chính bản thân công chúng và nguyên nhân từ phía các cơ quan báo chí là chủ yếu nhất. Đặc biệt là những hạn chế về mặt nội dung và hình thức tác phẩm báo chí, chưa

đáp ứng được yêu cầu và thị hiếu của công chúng, ngoài ra còn có nhiều vấn đề liên quan như : trình độ của công chúng, hạn chế về mặt tài chính của cơ quan báo chí, ảnh hưởng của văn hóa hiện đại....

Hạn chế trước hết là về hình thức tác phẩm, các chương trình chậm đổi mới về mặt hình thức, hầu hết format chương trình đều đã tồn tại từ rất lâu, không có sự thay đổi trong khoảng 10 năm trở lại đây. Điều này khiến khán giả nhàm chán, và không muốn theo dõi chương trình

Các yếu tố về mặt hình thức như kỹ thuật hình ảnh, người dẫn chương trình còn hạn chế, thiếu hấp dẫn. Hầu như các chương trình không có sự đầu tư về mặt hình ảnh, các cảnh quay lặp đi lặp lại, sử dụng cảnh quay cũ, không ứng dụng các góc quay, kỹ thuật quay mới. Người dẫn chương trình kiêm nhiều chương trình khác nhau lại ít thay đổi hình ảnh nên không tạo được sự mới lạ đối với khán giả xem truyền hình

Thời lượng phát sóng chương trình cũng có nhiều điểm bất hợp lý, rất nhiều chương trình được chiếu lặp đi lặp lại nhiều khung giờ trong tuần. Ví dụ: **Ca Huế**: được phát sóng vào 22 giờ 25 tối thứ sáu của ngày chủ nhật cuối tháng, phát lại vào các ngày thứ 2, thứ tư của các tuần kế tiếp vào khung giờ 13 giờ 15 và 16 giờ 45 phút, khung giờ có thể thay đổi tùy vào thời lượng phát sóng các chương trình khác; **Huế xưa và nay**: được phát sóng vào lúc 22 giờ ngày chủ nhật đầu tiên của tháng và phát sóng lại vào 11 giờ 25 ngày thứ hai, 10 giờ 20 thứ tư và 6 giờ 50 sáng chủ nhật các tuần kế tiếp; **Huế và những điểm đến**: Chương trình Truyền hình thực tế do phòng Biên tập chương trình - Đài TRT sản xuất. Phát sóng lúc 21 giờ 30 chủ nhật hàng tuần và phát lại vào 13 giờ 00 thứ hai, thứ ba, thứ năm và 14 giờ 35 thứ 7 hàng tuần...Mỗi tháng các chương trình này quay một số, chiếu vào khung giờ cụ thể trong tuần, sau đó được phát sóng lại vào các tuần tiếp theo. Tuy nhiên, giờ phát lại không cố định ở mỗi tuần, mỗi tháng.

Hạn chế thứ hai là về mặt nội dung, bên cạnh việc thiếu đổi mới về mặt hình thức tác phẩm, nội dung chương trình cũng thiếu tính sáng tạo. Các ca khúc sử dụng lặp đi lặp lại, các phóng sự về làng nghề, nội dung phỏng vấn đều chưa có tính đột phá. Ngoài ra, do thiếu chương trình hoặc chưa kịp làm các chương trình mới nên thường xảy ra vấn đề lấy lại các số cũ để phát sóng. Điều này khiến khán giả hiện đại – những người thường xuyên được các kênh truyền thông “nuông chiều” bằng việc thay đổi liên tục về nội dung và hình thức tác phẩm để cạnh tranh, không còn tha thiết với các chương trình của Đài địa phương.

Hạn chế thứ ba là hạn chế xuất phát từ phía công chúng. Hiện nay, công chúng hiện đại không mấy mặn mà với các giá trị truyền thống, đặc biệt là giới trẻ, bởi họ quá nhiều thứ để quan tâm. Trong điều kiện hiện nay, sự gia tăng của các phương tiện truyền thông đại chúng cả về chất và lượng, sự phát triển của internet và các công cụ giải trí khác đã khiến công chúng quay lưng với Đài địa phương và các chương trình văn hóa, nghệ thuật.

Sự thiếu thốn về mặt tài chính, việc tự thu tự chi về nguồn tài chính, khó khăn trong tìm nhà tài trợ và sự chậm đổi mới về tư duy của đội ngũ lãnh đạo, đội ngũ phóng viên cũng là những nguyên nhân quan trọng khiến vai trò của Đài PT – TH Thừa Thiên Huế trong công tác

bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa phi vật thể bị giảm sút. Khi khán giả không còn theo dõi các chương trình của Đài nữa thì những thông điệp và nội dung được gửi gắm trong tác phẩm báo chí của Đài cũng sẽ không đến được với công chúng.

5. Một số kiến nghị và giải pháp nhằm nâng cao vai trò của Đài PT – TH Thừa Thiên Huế trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể

Từ việc đánh giá những ưu điểm và hạn chế của Đài PT - TH Thừa Thiên Huế trong công tác bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa phi vật thể địa phương, có thể thấy những hạn chế kể trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân khách quan, chủ quan. Tìm hiểu các nguyên nhân là cơ sở để đưa ra những kiến nghị giải pháp phù hợp và có hiệu quả cao nhất.

Nguyên nhân khách quan xuất phát từ ba vấn đề chính sau: Thứ nhất, đặc điểm của di sản văn hóa phi vật thể - loại hình văn hóa không tồn tại dưới dạng vật chất cụ thể nên dễ thất truyền, xuất hiện dị bản khó kiểm chứng và lưu giữ; Thứ hai, sự giao lưu và hội nhập về mặt văn hóa trong thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa khiến tâm lý của công chúng truyền thông thay đổi; Thứ ba, khó khăn về mặt tài chính của các cơ quan báo chí địa phương trong đó có Đài PT - TH Thừa Thiên Huế

Nguyên nhân chủ quan xuất phát từ hai yếu tố chính : Một là do năng lực của đội ngũ phóng viên, biên tập viên còn hạn chế. Hai là dù đã có những nỗ lực cần phải ghi nhận nhưng nhìn chung, đội ngũ lãnh đạo Đài PT _ TH Thừa Thiên Huế còn chậm đổi mới. Hai nguyên nhân trên dẫn đến việc chậm thay đổi và cải tiến chất lượng nội dung và hình thức chương trình để thu hút và đáp ứng nhu cầu công chúng.

Từ việc phân tích các nguyên nhân chủ quan và khách quan đó, chúng tôi đưa ra các nhóm giải pháp sau nhằm tăng cường và đẩy mạnh hơn nữa vai trò của Đài PT - TH Thừa Thiên Huế trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể của Huế

5.1 Nhóm kiến nghị, giải pháp đổi mới nội dung và hình thức

Thứ nhất, thay đổi về thời lượng phát sóng phù hợp với nội dung và đối tượng theo dõi của chương trình. Để cải thiện việc thời gian phát sóng lại của các chương trình lại không ổn định, đôi lúc các chương trình được phát lại để lấp chỗ trống, không theo thời gian đã được thông báo trên lịch phát sóng hàng tuần khiến khán giả khó theo dõi, cần phải thông báo giờ phát sóng thông báo trên website của TRTonline.com.

Thứ hai, cần phải có một khóa huấn luyện kỹ thuật cần thiết cho người quay phim và kỹ thuật viên, đảm bảo đáp ứng được việc lấy được khung hình đẹp nhất trong mọi điều kiện thời tiết. Mặt khác, đạo diễn chương trình cần phải đưa ra các phương án chọn cảnh quay trước khi tiến hành quay, không nên đến thời gian quay mới tìm cảnh, có như vậy mới có thể chọn được cảnh quay phù hợp với yêu cầu chương trình.

Thứ ba, lựa chọn các dạng chương trình có sức hút đối với công chúng như chương

trình tương tác, truyền hình thực tế, game show.... Đây chính là các thể loại chương trình truyền hình đang rất được khán giả yêu thích hiện nay, và cũng là xu thế của truyền thông hiện đại

Với tình hình và khả năng hiện nay của Đài, nên tổ chức một cuộc thi tìm hiểu về di sản nói chung và di sản văn hóa phi vật thể trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế nói riêng. Vì là cuộc thi trên truyền hình nên Đài PT – TH Thừa Thiên Huế có thể tổ chức thi tìm ra các clip xuất sắc về tìm hiểu di sản văn hóa phi vật thể của Tỉnh. Ban biên tập sẽ có cơ hội lựa chọn ra một clip xuất sắc nhất tuần, nhất tháng, nhất năm để trao giải và phát sóng trên chính sóng truyền hình của địa phương

Dạng chương trình thực tế theo hình thức “nhân vật trải nghiệm” cũng khá phù hợp với điều kiện cụ thể của Đài. Để thu hút công chúng, Ban tổ chức nên để các bạn trẻ đăng ký được làm nhân vật trải nghiệm, tìm hiểu về lịch sử và các hình thức văn hóa phi vật thể trên địa bàn Tỉnh.

Thứ tư, thay đổi tư duy sử dụng người dẫn chương trình cũng như hình tượng người dẫn chương trình trên đài địa phương.

Người dẫn chương trình nên là biên tập viên, tự chủ trong việc tra cứu, lựa chọn và sử dụng thông tin nhằm linh hoạt trong ứng xử khi dẫn chương trình. Ekip làm chương trình nên chủ động phối hợp với các cơ sở kinh doanh thời trang, make up trên địa bàn thành phố Huế để tận dụng nguồn lực nhằm nâng cao hình ảnh của người dẫn chương trình trên sóng truyền hình địa phương.

Bên cạnh đó, lãnh đạo Đài cần phải tổ chức các đợt tuyển dụng cộng tác viên (CTV) cho chương trình. Mục đích của các đợt tuyển dụng là có thể tìm ra được những người thực sự có năng khiếu và tài năng, cũng như tăng thêm số lượng CTV dẫn chương trình, như vậy, sự lựa chọn các CTV phù hợp với yêu cầu và đối tượng khán giả của chương trình sẽ được nâng lên. Mặc khác, việc có nhiều CTV sẽ tạo ra áp lực cạnh tranh – động lực để các CTV tiếp tục nỗ lực, nâng cao trình độ chuyên môn nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của khán giả.

5.2 Nhóm kiến nghị, giải pháp thu hút công chúng

Nếu trước đây, điều mà báo chí truyền thông quan tâm không phải là công chúng mà là áp lực để đưa thông tin mang tính khách quan nhất thì trong lý luận và thực tiễn của báo chí hiện đại, công chúng báo chí có vai trò cực kỳ quan trọng.

Giám đốc VTV24 - nhà báo Lê Bình đã từng chia sẻ tại Liên hoan truyền hình toàn quốc 2013 như sau: “ *Quyền lực bây giờ nằm trong tay khán giả. Nếu mình làm không tốt thì sản phẩm của mình sẽ không giữ chân được người xem và họ sẽ nhanh chóng có những chọn lựa mới.... Bây giờ khán giả có rất nhiều lựa chọn, vì thế chỉ có những sản phẩm truyền hình tốt mới có thể giữ chân được khán giả, chỉ khi thực sự làm nghề bằng cái tâm trong sáng và sự nỗ lực cao nhất mới thuyết phục được khán giả ngày càng thông minh và khó tính hơn như hiện nay”*

Chính vì vậy, nâng cao vai trò của Báo và Đài PT – TH Thừa Thiên Huế trong công tác bảo tồn và phát huy văn hóa phi vật thể của Huế trước hết cần phải nghiên cứu tâm lý và thị hiếu của công chúng trong việc tiếp nhận thông tin về di sản văn hóa phi vật thể của địa phương. Do đó, giải pháp để thu hút công chúng là :

Một là, cần phải thường xuyên làm công tác điều tra và nghiên cứu công chúng phát thanh – truyền hình và báo in tại địa phương

Điều tra xã hội học về truyền thông là một công việc không phải mới mẻ nhưng vẫn chưa được quan tâm đúng mức ở báo chí các địa phương. Điều này bắt nguồn từ nhiều lý do, nhưng lý do lớn nhất là vấn đề tài chính để thực hiện công tác nghiên cứu. Khi đưa ra giải pháp này, chúng tôi cũng rất băn khoăn về vấn đề kinh phí, tuy nhiên, đây là việc mà chúng ta hoàn toàn có thể thực hiện được trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế bằng việc phối kết hợp với các cơ quan, đoàn thể của Tỉnh, đặc biệt là phối hợp với nhóm các bạn sinh viên báo chí trên địa bàn Tỉnh để thực hiện công tác điều tra này với kinh phí thấp và đạt hiệu quả cao hơn.

Sau khi tiến hành nghiên cứu, việc tập hợp số liệu và ý kiến cần phải được tiến hành tỉ mỉ, thận trọng với tinh thần thật sự cầu thị và đặt việc quan tâm công chúng lên hàng đầu. Nhóm tập hợp dữ liệu sẽ có nhiệm vụ tìm ra các ý kiến hay, sau đó lên kế hoạch và tài liệu cụ thể để trình lên lãnh đạo cơ quan báo chí. Những ý kiến nào có tính khả thi cao cần phải được nghiêm túc xem xét và đưa vào thực hiện . Công tác điều tra này cần phải làm thường xuyên, ít nhất một năm hai lần để kịp thời nắm bắt được xu hướng của công chúng

Thứ hai, tăng cường tương tác với công chúng

Tận dụng tối đa khả năng tương tác của báo chí nhằm thu hút công chúng mới và giữ chân công chúng trung thành. Truyền hình, phát thanh có khả năng tương tác tốt hơn so với báo in, do vậy Đài PT - TH Thừa Thiên Huế cần nắm bắt ưu thế này. Bên cạnh việc thực hiện các chương trình truyền hình thực tế, truyền hình tương tác như đã nêu trên cần đẩy mạnh tương tác trên nhiều khía cạnh như thông qua email, điện thoại,và đặc biệt là đầu tư đúng mức các phiên bản báo online của Đài và Báo.

5.3 Nhóm kiến nghị, giải pháp đối với tòa soạn, cơ quan báo chí

Có thể thấy rằng, mọi kiến nghị và giải pháp về chương trình muốn thực hiện được cần phải có sự quyết định từ phía lãnh đạo cơ quan báo chí, tòa soạn. Nếu đội ngũ lãnh đạo có năng lực, nhạy bén với những thay đổi và xu hướng phát triển của truyền thông thì sẽ dễ dàng hơn rất nhiều cho đội ngũ và ekip làm chương trình trong việc đưa ra những giải pháp nhằm thay đổi bộ mặt của các chương trình. Một số những giải pháp nhằm tăng cường vai trò của cơ quan lãnh đạo báo chí địa phương trong công tác truyền thông về vấn đề di sản văn hóa phi vật thể

Thứ nhất, mạnh dạn đi tắt đón các đầu xu hướng, đưa ra những giải pháp xây dựng chương trình, chuyên mục mới đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công chúng

Muốn có được điều này, cần tiến hành đào tạo và tập huấn cho lãnh đạo cơ quan báo chí địa phương về những xu hướng phát triển mới của báo chí. Cơ quan báo chí cần cập nhật liên tục các xu hướng phát triển mới của báo chí thế giới, thay đổi lối tư duy làm báo “bao cấp” tồn tại hàng chục năm ở các cơ quan báo chí địa phương. Khi lãnh đạo địa phương đã có cách nhìn mới về phương thức làm truyền thông hiện đại, cần phải áp dụng và chỉ đạo các phòng ban liên quan xây dựng các format chương trình mới, hấp dẫn, thu hút được giới trẻ và công chúng về vấn đề bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa truyền thống nói chung và di sản văn hóa phi vật thể nói riêng.

Thứ hai, lãnh đạo các cơ quan báo chí địa phương cũng cần phải tổ chức đào tạo và tập huấn liên tục về mặt kiến thức và kỹ năng làm chương trình cho đội ngũ phóng viên, biên tập viên, phát thanh viên

Đào tạo nguồn nhân lực là yêu cầu cấp bách hiện nay ở mỗi cơ quan báo chí địa phương. Hiện nay, nhà báo, phóng viên không chỉ đơn thuần làm công tác viết bài đưa tin như trước đây. Nhà báo hiện đại là phải là nhà báo đa phương tiện. Do đó, không chỉ phóng viên, nhà báo phải ý thức điều đó mà ngay chính đội ngũ lãnh đạo cũng phải quán triệt sâu sắc tư tưởng đổi mới toàn diện năng lực của cán bộ, phóng viên tại cơ quan báo chí của mình. Cơ quan báo chí cần đầu tư thích đáng để tạo điều kiện cho đội ngũ phóng viên được đi đào tạo về các kỹ năng làm báo hiện đại. Thường xuyên đôn đốc, kiểm tra quá trình học tập và tiếp thu của phóng viên; mở các lớp đào tạo tại cơ quan nếu vấn đề kinh phí cũng như nhân lực cho phép

Thứ ba, cần phải nhanh nhạy, linh hoạt trong việc tìm kiếm các nguồn tài trợ, quảng cáo và cơ hội để quảng bá các chương trình giới thiệu và bảo tồn các giá trị văn hóa phi vật thể của địa phương

Thứ tư, tạo điều kiện để đội ngũ phóng viên, biên tập viên sáng tạo, thu thập nguồn tin và thực hiện các chương trình

Nâng cao năng lực sáng tạo của đội ngũ phóng viên, cộng tác viên là một trong những giải pháp cực kỳ quan trọng trong quá trình đổi mới các tác phẩm báo chí

Thứ năm, nâng cao ý thức về vai trò của báo chí địa phương trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa nói chung và văn hóa phi vật thể nói riêng

Tóm lại, có thể thấy rằng, việc thay đổi và nâng cao tư duy của đội ngũ lãnh đạo trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể trên báo chí địa phương là một yêu cầu quan trọng và cấp thiết. Bởi lẽ, mọi hoạt động của cơ quan báo chí, tòa soạn đều do đội ngũ lãnh đạo quản lý và điều hành. Nếu đội ngũ lãnh đạo vẫn giữ lối tư duy cũ, không còn phù hợp của thời báo chí còn bao cấp thì phóng viên, biên tập viên, đội ngũ làm báo không thể có môi trường để phát triển tối đa năng lực và sức sáng tạo của mình. Bên cạnh đó, việc ý thức rõ tôn chỉ mục đích của cơ quan báo chí, dẫn dắt cơ quan báo chí tiến nhanh, mạnh, vững vàng, đúng hướng trong cơ chế thị trường, sự thương mại hóa báo chí là điều không hề dễ dàng. Do đó, bên cạnh việc đào tạo nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ của đội ngũ người làm báo, chính bản

thân người lãnh đạo và quản lý cơ quan báo chí cũng phải không ngừng trau dồi nghiệp vụ, trình độ quản lý, đạo đức nhà báo và sự nhanh nhạy của người làm kinh tế truyền thông trong thời đại mới.

6. Kết luận

Có thể thấy rằng, nâng cao vai trò và năng lực của các cơ quan báo chí địa phương nói chung và Đài PT – TH Thừa Thiên Huế nói riêng trong công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể là việc vô cùng quan trọng và cần thiết đối với sự phát triển văn hóa phi vật thể và sự phát triển văn hóa – xã hội – kinh tế của Tỉnh nhà. Do đó, cần phải đẩy mạnh và tăng cường thay đổi tư duy truyền thông truyền thống, để truyền thông thật sự trở thành công cụ thiết yếu trong việc xã hội hóa công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa phi vật thể của Huế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Đào Duy Anh (1998), *Việt Nam văn hóa sử cương*, NXB Đồng Tháp
- [2]. Hà Minh Đức (2005), *Một nền văn hóa văn nghệ đậm đà bản sắc dân tộc*, NXB Khoa học Xã hội
- [3]. Lê Vũ Điệp (2007), *Vấn đề bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể của Việt Nam trên báo chí*, Luận văn, Khoa Báo chí, Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội
- [4]. Trường Lưu (2006), *Văn hóa Việt Nam – truyền thống và hiện đại*, NXB Văn hóa dân tộc
- [5]. Phan Ngọc (2002), *Bản sắc văn hóa Việt Nam*, NXB Văn học
- [6]. Trần Hữu Quang (2006), *Xã hội học báo chí*, NXB Trẻ, tp hồ chí minh
- [7]. Đào Duy Quát (2009), *Tâm lý học tuyên truyền*, NXB Chính trị quốc gia
- [8]. Trần Văn Thiện (2002), *Báo Thừa Thiên Huế với công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Huế*, Luận văn, Khoa Báo chí, Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội
- [9]. Trần Ngọc Thêm (2005), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục, Hà Nội
- [10]. Dương Xuân Sơn, Đinh Văn Hương, Trần Quang (2004), *Cơ sở lý luận báo chí truyền thông*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội
- [11]. Trần Quốc Vượng (2006), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, NXB Giáo dục, Hà Nội
- [12]. Nhiều tác giả (2005), *Phát thanh truyền hình Thừa Thiên Huế - 30 năm xây dựng và phát triển*, Công ty cổ phần in Thừa Thiên Huế

**ENHANCE THE ROLE OF THUA THIEN HUE RADIO AND TELEVISION STATION
IN THE PRESERVATION AND PROMOTION OF INTANGIBLE CULTURAL
HERITAGE OF HUE**

Tran Thị Phương Nhung

Department of Journalism and Communications, Hue University of Sciences

Email: phuongnhungbck29@gmail.com

ABSTRACT

The study focuses on two main issues including the state of preservation and promotion of intangible cultural heritage on Thua Thien Hue Radio and Television station; and, making effective recommendations for this problem. Starting from the current situation, the article analyzes the advantages, limitations and offer solutions as well as helpful suggestions for press agencies in Thua Thien Hue province to consult and use.

Keywords: *intangible cultural heritage, preserve, press, promote.*